

Prizor iz sedanjih dni.

(Silvestrov večer. Ulica v mestu. Ob strani plinova svetiljka. Okna hiš so razsvetljena. V ozadju krčma, nad njo napis »Restavracija«.
Sneg in mraz. Iz restavracije se sliši vrišč in godba. Sem in tja hiti kdo po ulici.)

Stražnik (pride počasi od desne, postoji pred krčmo in odide naprej).

Revna žena (z otrokom v naročju, pride iz neke hiše; otroka, zavitega v cunje, stiska k sebi).

Le zaspančkaj, srček, pa nikar več ne jokaj, saj je mamica pri tebi! Ah, neradi dajo ljudje revežem, ni več usmiljenja na svetu! Koliko stopnic sem prehodila, na koliko vrat potrkala, pa sem komaj toliko dobila, da si kupim za nocej drva. Bova lepo na gorkem, moj malček! Še malo večerje poprosim tam v gostilni, potem pa greva domov, dete, v najino revno barako. (Se približa restavraciji in vstopi.)

(Nastopijo trije dečki, napravljeni za tri kralje. Eden nosi v roki palico z veliko pozlačeno zvezdo, drugi posodico s kadilom, tretji pločevinasto škatlo.)

Gašper. Joj, kako me zebe!

Miha. Mene tudi!

Boltežar. Jaz se ves tresem!

Miha. Ti, Bine, je kaj prida v blagajni?

Boltežar. Boltežar, ne Bine — zapomni si že enkrat! (Poropota s škatlo.) Slaba je letos, bratac!

Gašper. Lojze, veš kaj ti povem?

Miha. Miha, prosim!

Boltežar. Kaj boš povedal, Nande?

Gašper. Nocoj sem Gašper, ne Nande!

Miha in Boltežar. Brž povej, no!

Gašper. Miha, poslej boš ti hodil naprej!

Miha. Zakaj?

Gašper. Ker mora tako biti. Sem videl na sliki.

Miha. Ni res! Ti moraš, ker imaš zvezdo.

Gašper. Pa ne bom! Se raje takoj slečem. (Hoče sleči plašč.)

Miha. Se bom pa še jaz slekel. Nikamor več ne grem. (Se prične slačiti.)

Boltežar. Dajta no mir! Ljudje prihajajo. (Vsi trije urno stopijo v zaporedno vrsto.)

Gospod in gospa (prihajata od leve.)

Gospod. No, zdaj sva pa tu. Pozna sva. Družba naju gotovo že pričakuje.

122
Gospa. Še lahko se boš nagledal tvoje družbe. (Hočeta stopiti v restavracijo. Gašper, Miha in Boltežar jima stopijo nasproti.)

Vsi trije (začno svojo pesem):

Prišli smo, prišli, trije možje:

Gašper, Miha, Boltežar — —

Gospa. Ah, kako sem se prestrašila!

Gospod. Kaj pa se podite po ulicah, pobalini?

— Zvezda ta nam kaže pot,
prosimo za mali dar.

Gospod. Kaj? Prosjajte? Ali ne veste, da je prepovedano, nadlegovati ljudi po ulicah? (Ženi) Vrzi jim nekaj drobiža. (Izgine v krčmo.)

Gospa. (Išče po torbici.) Saj nimam nobenega dinarja. Prav res, da ne. Pa drugič! (Odhiti za gospodom.)

Gašper. Zdaj pa vem, da je res kriza na svetu. Taka gospa, pa nima denarja!

Boltežar. O, ima ga že, pa ne za nas.

Miha. Kaj pa je to »kriza«?

Gašper. To je menda tista nesreča, ki jo najbolj občutijo reveži. Bogatinom pa ni sile ob njej.

Boltežar. Gremo poskusit v gostilno?

Miha. Saj smo že bili v tej gostilni, ali se ne spominjaš? Pa nas je gostilničar napodil.

Gašper. Bratca, za danes je dovolj. Pojdimo spat.

Miha in Boltežar. Spat? Kam neki?

Gašper. Iz veže te gostilne vodijo stopnice v klet. Tam nas ne bo zeblo.

Miha. A jaz sem lačen. Bine — ne, Boltežar — izprazni blagajno in nam kupi večerjo.

Boltežar. Bom že v veži, za mizo. Alo, za menoj! (Vsi trije krenejo proti vhodu v restavracijo. Iz nje stopi revna žena z otrokom v naročju.)

Revna žena (se nasmehlja). Joj, koledniki! Odkod pa prihajate otroci?

Gašper. Iz Jutrove dežele.

Miha. Voščimo vam vse najboljše v novem letu.

Boltežar (potrese škatljo). In prosimo za mal prispevek v to blagajno.

Revna žena. Bom dala, bom. Saj ste sirote, kakor jaz. (Privleče iz žepa novic in ga vrže v škatlo.) V gostilno pa nikar ne hodite, boste slabo opravili. Ljudje so siti, pijejo in plešejo, pa se ne zmejnijo za reveža.

Gašper. Gremo samo večerjat, potem pa se odpravimo spat.

Revna žena. Kje pa boste prenočili?

Miha. V kleti te gostilne.

Revna žena. Za božjo voljo, ali nimate doma in roditeljev?

Boltežar. Ta dva sta brata, brez očeta in matere. Jaz pa imam samo očeta, pa je šel po svetu za kruhom.

Revna žena (jih sočutno gleda). Ubožci! Veste kaj? V baraki, kjer stanujem, bom nocoj zakurila. Sobica bo topla. Če hočete, pa pojdite z menoj, dovolj prostora bo še za vas tri.

Vsi trije (veselo vzkliknejo). Hvala vam, gospa! Prav radi!

Boltežar. Jaz pa grem kupit kruha in še kaj drugega za pod zobe. Takoj bom nazaj! (Odhiti v restavracijo.)

Stražnik (prihaja z leve. Obstoji pred ženo in dečkoma). No, kaj še ne boste nehali beračiti? Da vas ne vidim več nocoj! (Odide samozavestno naprej. Oni gledajo osuplo, plašno za njim. Iz restavracije prihiti Boltežar s papirnatis zavitkom. Tiho, brez besed, se odpravijo trije kralji-koledniki in revna žena z otrokom v naročju naprej in izginejo za oglom.)

Iz zgodovine naprstnika.

Zgodovina naprstnika? Skoro šaljivo zvene te besede v stoletju najrazličnejših izumov in podjetnih rekordov. Marsikdo od vas se bo vprašal: Ali ima ta majhni, neznatni gospodinjski pripomoček tudi svojo zgodovino, ali ni naprstnik že od pamtiveka v posesti pridnih gospodinj, ali ne varuje njihove prste že najmanj od začetka civilizacije?

To pa je čisto pogrešno; kajti naprstnik je izumil šele l. 1685., in sicer dne 19. januarja, zlatar Nikolaj Benschoten v Amsterdamu.

Pismo, ki dokazuje resničnost te iznajdbe, so našli v zapuščini neke stare holandske družine. V tem pismu sporoča zgoraj omenjeni draguljar bivši gospodinji, da ji pošilja srebrni naprstnik, ki ga je sam izumil in izdelal, kot darilo k njenemu rojstnemu dnevu, in jo prosi, naj ga nosi, da varuje svoje drobne prste pri šivanju pred vbodi ostrih šivank.

Ta izvrstni izum so kmalu nato z navdušenjem sprejele vse amsterdamske žene, toda v vsesplošno uporabo je prišel mnogo pozneje. L. 1725., torej pred 207. leti šele, so pričeli na Angleškem izdelovati naprstnike v velikih množinah. Odtod so se kmalu razširili po vsem svetu in odprli vrata novi dobičkanosni industriji, ki je še za časa naših babic bujno cvetela. Danes seveda, ko se vrši izdelovanje oblek s šivalnim strojem in s stroji v tvornicah, nima ta drobn predmet več tolikšne veljave.

Toda v prejšnjih časih je pa bil naprstnik zaželeno darilo gospodinjam in marsikatera se je rada pobahala s polno skrinjo finega perila, ki ga je sama sešila in okrasila.

Tako je bilo nekdanj...